

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
**Student Care System Development for Enhancing The Quality of
Students in Schools Under the Secondary Educational Service
Area Office Nakhon Si Thammarat**

มนชิดา หนูแก้ว,
นพรัตน์ ชัยเรือง และ วีระยุทธ ชาทะกาญจน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
**Monchida Nukaew,
Nopparat Chairueang and Werayut Chatakan**
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: po-mon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนา
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ตรวจสอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ
ยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การวิจัยแบบ
ผสมวิธี ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนา
พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ
ครูผู้รับผิดชอบงาน 151 คน กำหนดจากตารางของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ระยะที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
และระยะที่ 3 ตรวจสอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.28) และความต้องการจำเป็น (PNI) โดยรวมเท่ากับ 0.315

การพัฒนาขั้นตอนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) ชื่อระบบ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ
ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ V3S2R Model 2) เป้าหมายของระบบ คือ เพื่อใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่
พัฒนาขึ้นยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา และเพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านกระบวนการ

* วันที่รับบทความ : 28 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 8 กันยายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 9 กันยายน 2567

ทำงานที่ชัดเจน ปรับเปลี่ยนตามสภาพบริบทของนักเรียน และสถานศึกษา 3) ผู้รับผิดชอบระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาอื่น ๆ หน่วยงานภายนอก

ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านความถูกต้อง ในภาพรวมค่าเฉลี่ย 4.46 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การพัฒนาระบบ; คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The objectives research to 1) study the current conditions, the desirable conditions, and the needs for student care system development, 2) develop student care system, and 3) monitor the student care system to enhance the student quality in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. There were three implementation phases: Phase 1: To study the current and desirable conditions and identify the need to develop a student care system to improve the quality of students in schools under the Secondary Educational Service., a survey of 151 school administrators and teachers in charge of the student care system Set from Taro Yamane's schedule, and who provided qualitative interviews with 3 experts. Phase 2: To develop a student care system to enhance the quality of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. Phase 3: To monitor the student care system to enhance the quality of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. Connoisseurship was used in this phase, consisting of 12 experts.

The results revealed the following:

Current situation in the development of student care and support systems Under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Secondary Educational Service Area Office Overall it was at a moderate level ($\bar{x}$ = 3.28). and student promotion and development (PNI) 0.315.

The process of student care system development for enhancing the quality of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat consisted of 1) Name and student care system development for enhancing student quality using the V3S2R Model. 2) The goals were to use the developed system to enhance the quality of students in schools, to facilitate unambiguous system operation, and to adjust according to the contexts of students and schools. 3) Persons in charge of the system comprised the Office of the Basic Education Commission, the Secondary Educational Service Area Office, school administrators, advisors, guidance teachers, expert teachers, and external agencies.

The results of verifying the usefulness of the developed student care system for enhancing the quality of students in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat showed that the mean total accuracy was high ($\bar{x}$ = 4.46).

Keywords: Student care system; System development; Student quality

บทนำ

สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งการสื่อสาร เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้นอกจากจะให้คุณอย่างมหาศาลแล้ว ก็ยังให้โทษไม่น้อยไปกว่ากัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้แก่ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาทางเศรษฐกิจ ล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด โรคซึมเศร้า ซึ่งนับเป็นผลเสียต่อทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง อัมพร เบญจพลพิทักษ์ (2565, ออนไลน์) กล่าวว่า ตามที่องค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย (WHO Thailand) ระบุว่า เยาวชนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตมากถึง 1 ใน 7 และการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เยาวชนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า สอดคล้องกับการสำรวจในประเทศไทยโดยข้อมูลจาก **Mental Health Check In** ในกลุ่มประชากรอายุต่ำกว่า 18 ปี ในระหว่าง 12 กุมภาพันธ์ - 23 พฤษภาคม 2565 ที่พบว่า เยาวชนไทยเสี่ยงต่อการซึมเศร้าร้อยละ 5.34 และเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายร้อยละ 7.99 ปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นจะส่งผลกระทบต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ ปัจจุบัน กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาช่องทางเพื่อช่วยเหลือเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยนอกจากจะมีระบบ **Mental Health Check In** ที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินความเครียดเบื้องต้น ยังมีระบบการดูแลสุขภาพจิตโรงเรียนบนระบบดิจิทัลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ชื่อ **School Health HERO** ซึ่งจะช่วยลดภาระการใช้เอกสารคัดกรอง คุณครูสามารถเรียนรู้การดูแลช่วยเหลือปัญหาพฤติกรรม อารมณ์ สังคมของเด็กผ่าน e-learning และให้การช่วยเหลือในชั้นเรียน หากช่วยเหลือแล้วยังไม่ดีขึ้น สามารถปรึกษาบุคลากรด้านสุขภาพจิต หรือ **HERO Consultant** ผ่านแอปพลิเคชันได้ ปัจจุบันระบบดังกล่าวได้ดำเนินการในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,444 โรงเรียน เผื่อระวังความเสี่ยงให้นักเรียนจำนวน 230,891 ราย โดยมีผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจนถึงร้อยละ 69.34 ครอบคลุมร้อยละ 46.6 ของอำเภอในประเทศไทย

นอกจากนี้ ฉัตร คำแสง วรธร เลิศรัตน์ และเจณิตตา จันทวงษา (2565, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนที่พบในปัจจุบันไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1) เด็กและเยาวชนเผชิญกับภาวะการเรียนรู้ถดถอย พัฒนาการหยุดชะงัก 2) เด็กและครอบครัวเข้าถึงบริการของรัฐได้ยากขึ้น ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 3) เด็กและเยาวชนถูกผลักเข้าสู่โลกออนไลน์โดยขาดฐานที่จำเป็น 4) เด็กและเยาวชนเครียดและมีปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น 5) เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ภาครัฐสกัดกั้นด้วยความรุนแรงมากขึ้น 6) โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยสมบูรณ์ ครอบครัวมีขนาดเล็กและเปราะบางยิ่งขึ้น 7) ความไม่ลงรอยระหว่างรุ่นรุนแรงขึ้น บั่นทอนความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือเพียงชนิดเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหา และกล่อมเกลาคเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, 3) กล่าวว่า นโยบายสำคัญของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านที่เป็นคุณและเป็นโทษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่ต้องเผชิญปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน ในทิศทางเดียวกันการให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรตระหนัก

ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่สำคัญมาทุกยุคทุกสมัย ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนช่วยเหลือ และส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่อยู่คู่กับกระทรวงศึกษาธิการมาอย่างยาวนาน ทั้งยังมีนโยบายที่เน้นย้ำให้ครูสอดส่องดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม แก้ไขปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีต่อไปจากการศึกษาองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้พัฒนาล่าสุด คือ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, 12) โดยสามารถสรุปขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน แบ่งเป็น กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ แบ่งเป็น ส่งต่อภายใน ส่งต่อภายนอก

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เนื่องจากมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนช่วยเหลือ และส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่อยู่คู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ เพื่อนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ในการดำเนินงานในสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อตรวจสอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งสิ้น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และ 3) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน จากจำนวนประชากร 248 คน กำหนดจากตารางของ Taro Yamane ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่าเท่ากับ 1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ 0.98

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินงานพัฒนาระบบพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย นำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น องค์ประกอบ และแนวทางการพัฒนาระบบในระยะที่ 1 มาร่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา และนำร่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎี (Theory Validity)

ระยะที่ 3 เพื่อตรวจสอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นคู่มือฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

หลักการ และแนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย แนวคิดบรอกเคอร์เบงค์ (2004, 1253) แบล็ค และวิลเลียม (2009, 92) กรมสุขภาพจิต (2546, 38) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, 17) สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547, 14) ได้กำหนดขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, 5) อรรถาธิบาย (2558, 43) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2559, 21) และนฤมล ทัดสา (2564, 48) สรุป คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ 1) เป็นคนเก่ง เช่น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เป็นคนดี เช่น ผู้เรียนปฏิบัติได้ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 3) เป็นคนมีความสุข เช่น ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่แข็งแรง ออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ ผู้เรียนไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขทุกชนิด ผู้เรียนมีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น ผู้เรียนมีความร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้างได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับระบบ ประกอบด้วย สมิต (1980, 1130) ไพบูลย์ ช่างเรียน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2544, 95) วิสุทธิ์ เทียงตรง (2552, 9) และบีกและคณะ (1980, 45) การพัฒนาระบบมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนการวางแผนระบบ (System Planning) ขั้นตอนการศึกษาความต้องการของระบบ (System Requirements) ขั้นตอนการพัฒนาระบบ (System development) ขั้นตอนการนำระบบไปปฏิบัติ (System Implementation) และการประเมินระบบ (Evaluation system) จากการประมวลแนวคิดสำหรับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			(PNI)
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.45	0.53	ปานกลาง	4.80	0.49	มากที่สุด	0.258
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.25	0.58	ปานกลาง	4.77	0.49	มากที่สุด	0.319
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.27	0.56	ปานกลาง	4.79	0.55	มากที่สุด	0.315

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	3.35	0.60	ปานกลาง	4.78	0.51	มากที่สุด	0.304
5. ด้านการส่งต่อ	3.17	0.59	ปานกลาง	4.79	0.56	มากที่สุด	0.338
6. ด้านการติดตาม	3.21	0.57	ปานกลาง	4.79	0.50	มากที่สุด	0.328
โดยรวม	3.28	0.57	ปานกลาง	4.79	0.51	มากที่สุด	0.315

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวม พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.28$) โดยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.45$) อยู่ในระดับ ปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x}=3.35$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x}=27$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x}=3.25$) ด้านการติดตาม ($\bar{x}=3.21$) และดัดด้านการส่งต่อ ($\bar{x}=3.17$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{x}=4.79$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x}=4.79$) และด้านการติดตาม ($\bar{x}=4.79$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x}=4.78$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x}=4.77$) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็น (PNI) ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมเท่ากับ 0.315 เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.338$) รองลงมาคือ ด้านการติดตาม ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

1.2 ผลการสัมภาษณ์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1) ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนดีขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่ความรู้สึก หรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่สถานศึกษากำหนด การคัดกรองจะจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีลักษณะดังนี้ กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามแต่กรณี ประกอบด้วย ปัญหาด้านความสามารถ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาครอบครัว

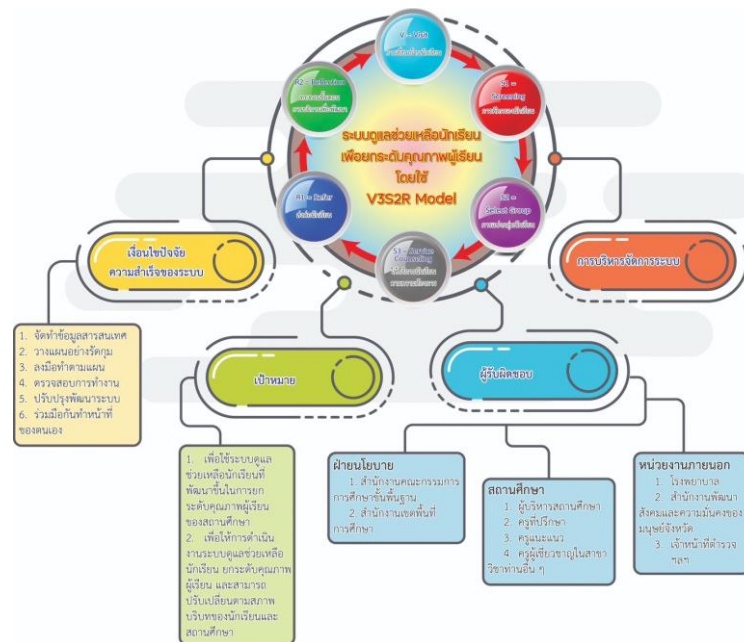
3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน คือ การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง การส่งเสริมและพัฒนาประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการพิเศษอื่นๆ

4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ การไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหานั้น จะต้องเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข ปัญหา การป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิควิธี เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกรรมเพื่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การติดตามดูแลช่วยเหลือ

5) การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการดำเนินการกับนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

6) การติดตาม หมายถึง กระบวนการดำเนินการกับนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยติดตาม ประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลเพื่อทบทวนโดยผู้เกี่ยวข้อง และสรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

แผนภาพที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ V3S2R Model

ชื่อระบบ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ V3S2R Model
 เป้าหมายของระบบ

- 1) เพื่อใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้นยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
- 2) เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน ปรับเปลี่ยน

ตามสภาพบริบทของนักเรียน และสถานศึกษา

ผู้รับผิดชอบระบบ ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของผู้รับผิดชอบระบบ

การบริหารจัดการระบบ

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย V3S2R Model

V	ประกอบด้วย	V = Visit	หมายถึง การเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน
3S	ประกอบด้วย	S1 = Screening	หมายถึง การคัดกรองนักเรียน
		S2 = Select group	หมายถึง การแบ่งกลุ่มนักเรียน
		S3 = Service Counseling	หมายถึง ให้บริการนักเรียนตามความต้องการ
2R	ประกอบด้วย	R1 = Refer	หมายถึง ส่งต่อนักเรียน
		R2 = Reflection	หมายถึง ทบทวนขั้นตอนการบริการเพื่อพัฒนา

เงื่อนไขปัจจัยความสำเร็จของระบบ

- 1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศในการกำกับติดตามการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) การวางแผนอย่างรัดกุม ทำงานเป็นขั้นตอน ประเมินความเป็นไปได้ในทุกมิติ
- 3) การลงมือทำตามแผนที่วางไว้อย่างยืดหยุ่น ประเมินสถานการณ์เฉพาะหน้าทุกขั้นตอนสามารถเปลี่ยนแปลงได้หากจะทำให้ผลลัพธ์ดีขึ้น
- 4) ตรวจสอบการทำงานในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด
- 5) ปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น พัฒนาจนเป็นระบบคุณภาพ และกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร
- 6) ผู้มีบทบาททุกฝ่ายร่วมมือทำหน้าที่ของตนเองอย่างสุดความสามารถมีความสามัคคี และยึดมั่นว่าเราเป็นทีมเดียวกัน

3. การตรวจสอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า

1) ด้านความถูกต้อง ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.46 อยู่ในระดับมาก ผลรายด้านพบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ 1V3S2R Model ค่าเฉลี่ย 4.67 เป้าหมายของระบบ ค่าเฉลี่ย 4.54 ผู้รับผิดชอบระบบ ค่าเฉลี่ย 4.63 2.1 V = Visit การเยี่ยมบ้าน ค่าเฉลี่ย 4.44 อยู่ในระดับมาก S1 = Screening การคัดกรองนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.44 S2 = Select group การแบ่งกลุ่มนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.40 S3 = Service Counseling การให้บริการนักเรียนตามความต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.30 R1 = Refer ส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.31 R2 = Reflection ทบทวนขั้นตอนการบริการเพื่อพัฒนา ค่าเฉลี่ย 4.39 และปัจจัยสู่ความสำเร็จในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.51

2) ความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมาก ผลรายด้านพบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ 1V3S2R Model ค่าเฉลี่ย 4.85 เป้าหมายของระบบ ค่าเฉลี่ย 4.59 ผู้รับผิดชอบระบบ ค่าเฉลี่ย 4.64 V = Visit การเยี่ยมบ้าน ค่าเฉลี่ย 4.30 S1 = Screening การคัดกรองนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.34 S2 = Select group การแบ่งกลุ่มนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.36 S3 = Service Counseling การให้บริการนักเรียนตามความต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.41 R1 = Refer ส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.28 R2 = Reflection ทบทวนขั้นตอนการบริการเพื่อพัฒนา ค่าเฉลี่ย 4.54 และปัจจัยสู่ความสำเร็จในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.35

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลตามความมุ่งหมาย ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.28$) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัจจุบันของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประสบปัญหาและมีข้อจำกัดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่หลายประการ เช่น ครูแนะแนวไม่เพียงพอ หรือไม่มีเลยในบางโรงเรียน ครูที่ทำหน้าที่แนะแนว ส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการแนะแนว ครูมีภาระงานมาก ทำให้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำได้ไม่เต็มที่และไม่เป็นระบบ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, 7) ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดความเข้มแข็ง กอปรกับสังคมปัจจุบันที่อ่อนแอ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ทวี ความรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้นยากต่อการให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิด Brocklebank (2004, 1253) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม ป้องกัน และการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ เดนไพร สีมามาก (2564, 141) ที่ได้ศึกษา กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37

2) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Flood (2002, 1215) การวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่คอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดนไพร สีมามาก (2564, 259) ที่ได้ศึกษา กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพที่คาดหวังในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 เรียงตามลำดับความ

ต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ตามลำดับ

3) ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ความต้องการจำเป็น (PNI) ค่าดัชนี PNI_{modified} ของความต้องการการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมเท่ากับ 0.315 (PNI_{modified} = 0.268) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แดนไพโร สีมาคม (2564, 263) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีค่าดัชนี ของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ 0.302 (PNI_{modified} = 0.302) เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ตามลำดับ และยัง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, 15) ที่กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยไม่ปล่อย ปล่อยละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้ นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ และการติดตาม ชื่อระบบ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ V3S2R Model ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด แบล็คและวิลเลียม (2009, 92) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดของการบริหารเชิงระบบที่มีโครงสร้างโดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดที่สัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ วิวัฒน์ การุณวงศ์ (2564, 57) ได้สรุปไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนเป็นหลัก โดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ช่วยเหลือ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, 17) กล่าวว่า นโยบายสำคัญของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านที่เป็นคุณและเป็นโทษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่ต้องเผชิญปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน

3. ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ด้านความถูกต้อง ในภาพรวม ($\bar{x}=4.46$) อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม ($\bar{x}=4.47$) อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แสดงว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการหรือการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผ่านกระบวนการทางการวิจัยหลากหลายขั้นตอน ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาความต้องการจำเป็น การพัฒนาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ทัดสา (2564, 263) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้อง กับงานวิจัยของแดนไพร สีมาคาม (2564, 274) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สภาพปัจจุบันการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการนำผลการวิจัยที่ได้เพื่อไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของแต่ละโรงเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรนำผลการวิจัยที่ได้ในรายด้านของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา

เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชในสังกัด

1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรนำการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ V3S2R Model ไปเป็นแนวทางใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำกลยุทธ์ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพไปใช้อย่างจริงจัง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรร่วมมือระหว่าง ผู้ปกครอง นักเรียน ครูประจำชั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้ถูกทางและรวดเร็วขึ้น ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่าง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ V3S2R Model ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อยืนยันถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่ตรงตามสภาพจริง

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ 1V3S2R Model การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ได้แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละสังกัด

2.3 ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแยกศึกษาตามขนาดโรงเรียนทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในแต่ละ ขนาดโรงเรียน

2.4 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยมุ่งไปที่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็น กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอก ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ภาครีเอกชนและการดำเนินงานที่ต่อเนื่องของผู้เกี่ยวข้องเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ฉัตร คำแสง, วรต เลิศรัตน์ และเจณิตตา จันทวงษา. (2565). 7 แนวโน้มเด็กและเยาวชนไทยในวิกฤตเหลื่อมล้ำ โรคระบาดและการเมือง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2566. แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/7-trends-youth-by-kid-for-kids/>.
- แดนไพร สีมาคม. (2564). กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นฤมล ทัดสา. (2564). กลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 1-27.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2544). *องค์การในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- วิสุทธิ์ เทียงตรง. (2552). *แนวทางการพัฒนาระบบเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วีรวัฒน์ การณวงษ์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรัญญา ชนะเพีย. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2565). *โควิด-19 กระทบสุขภาพจิตเยาวชน พบปัญหาเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว กรมสุขภาพจิตเร่งขยายผลการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาร่วมดูแลจิตใจนักเรียนนักศึกษา เพื่อฟื้นฟูเด็กไทย ก้าวสู่คนไทยคุณภาพ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2566. แหล่งที่มา: https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG220525144239190.
- Biggs, C. L. Birks, E. G. and Atkins, w. (1980). *Managing the systems development process*. Engle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Black, P. J., & William, D. (2009). *Assessment for Learning: Putting into practice*. Berkshire England: Open University press.
- Brocklebank, R. R. (2004). *Factors affecting implementation of a performance-based model in high school mathematics: A teacher change study*. Washington State University.
- Smith, William A. (1980). *System concept, total*. *Encyclopedia of Professional Management*, 1: 1130-1132.
- Flood, P. S. (2002). *Factor affecting implementation probability of state-mandated reform initiative: A study of (6th-8th grade Maine teachers)*. France: The University of Maine.